

Nástroje online

PART ICIP ÁCIE

a ich príklady zo Slovenska

Publikácia bola podporená z dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR „Programy pre mládež 2014 – 2020“, ktorú administruje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

Autor: Nikola Tokárová
Grafický design: Christiana Turečková
2018 Rada mládeže Slovenska (RmS)
rms@mladez.sk
www.mladez.sk

obsah

ČO JE TO PARTICIPÁCIA	4
ONLINE PARTICIPÁCIA	7
VÝHODY ONLINE PARTICIPÁCIE	8
RIZIKÁ ONLINE PARTICIPÁCIE	10
NÁSTROJE ONLINE PARTICIPÁCIE	11
FORMY ZAPÁJANIA SA DO ONLINE PARTICIPÁCIE	13
KONKRÉTNE PRÍKLADY NÁSTROJOV ONLINE PARTICIPÁCIE NA SLOVENSKU	15
SLOV-LEX	16
ELEKTRONICKÁ HROMADNÁ ŽIADOSŤ	17
EÚ DIÁLOG S MLÁDEŽOU	18
ODKAZ PRE STAROSTU	19
PARTICIPATÍVNE ROZPOČTY	21
SLOVENSKO.DIGITAL	23
CHCEMVEDIET.SK	25
ZÁVER	26
ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	30

Čo je to participácia

Pojem občianska participácia sa na Slovensku používa najmä od začiatku 90. rokov. Má to súvis s otvorením hraníc pre pôsobenie zahraničných donorských organizácií a využívania skúseností s rozvojom občianskej spoločnosti v iných krajinách. Koncept občianskej participácie si do veľkej miery osvojili mimovládne organizácie, pretože menil rolu občanov z pasívnych prijímateľov na aktívnych presadzovateľov zmien.¹

Česká rada detí a mládeže uvádza, že: „Participácia je ochota pomenovať a riešiť problémy, zásadné záležitosti a výzvy. Je to záujem o vašu spoločnosť a komunitu a viera v seba, v to, že môžete niečo zmeniť. Je to starosť o vaše prostredie a schopnosť rozhodnúť sa, čo chcete urobiť, aby ste ho utvárali. Je to schopnosť rozoznať verejné problémy a verejne o nich hovoriť, schopnosť nájsť spoločný záujem a optimálne riešenie pre vás aj komunitu ako celok. Je to vedomá participácia na demokratickom procese vďaka tomu, že rozumiete fungovaniu demokracie. V jadre je to pocit spolupatričnosti so spoločenstvom a prijatie zodpovednosti, ktorá s tým súvisí.“²

Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov hovorí, že mestá a obce poskytujú mladým ľuďom možnosť, aby sa s konkrétnou obcou identifikovali aj ako občania a neostávali iba jej obyvateľmi. Takáto občianska participácia môže mať rôzne formy: mládežnícke kultúrne podujatia, zveľaďovanie životného prostredia, činnosti klubov podporovaných samosprávami a iné.³

Participácii sa teda prisudzuje široký spoločenský, politický, ale aj občiansky rozmer. **Rozumie sa pod ňou účasť na spolkovom živote, členstvo v spoločenských organizáciách alebo účasť na voľbách a politickom živote.** Niektorí pod pojmom participácia rozumejú organizovanie petícií alebo účasť na rôznych verejných stretnutiach. **Zo širšieho hľadiska teda môžeme participácii rozumieť nielen ako účasti na rozhodovaní, ale ako aktívnej účasti na rozvoji občianskej spoločnosti.**⁴

Online participácia Online participácia Online participácia

Online participácia je akékoľvek užívanie internetu s cieľom alebo zámerom zapájania sa do vyššie uvedených činností. Rozvoj online participácie úzko súvisí s rozmachom pripojenia k internetu. Na Slovensku predstavoval začiatok 90. rokov obdobie nielen politických a spoločenských zmien, ale aj technologických. Podobne ako v iných krajinách, vznikali aj na našom území prvé zárodoky slovenského internetu na akademickej pôde.⁵ Vedci zo Slovenskej akadémie vied boli v deväťdesiatom roku na konferencii v Taliansku, na ktorej sa s internetom stretli po prvý raz. Po návrate z konferencie začali pracovať na tom, aby bolo možné využívať internetové pripojenie aj na Slovensku. V roku 1996 začali vznikať internetové kaviarne, pričom prvá sa nachádzala v Banskej Bystrici. Po roku 2000 sa internetové pripojenie rozšírilo aj do bežných domácností. Ľudia tak zrazu získali na internete anonymitu, a tým aj odvahu zapájať sa do tém, pri ktorých by bežne nevyjadrili svoj názor. Podpora online participácie bola povzbudená aj rýchlym prístupom k informáciám zo zahraničia a možnosťou promptne komunikovať s ľuďmi nachádzajúcimi sa kdekoľvek vo svete.

Online participácia je teda akékoľvek užívanie internetu, ktorého cieľom je aktívne zapojenie sa do tvorby politik a demokratických procesov. Patrí sem napríklad aj využívanie stránok rôznych verejných inštitúcií na získavanie informácií o názoroch občanov k administratívnym službám, na poskytnutie online spätnej väzby príslušným úradom a formovanie online verejnej diskusie o tvorbe politik.⁶

Online participácia

Výhody online participácie

Okrem vyššie spomínanej anonymity prináša online participácia aj množstvo iných výhod. Avšak práve **anonymita** je niečo, čo dáva ľuďom silu diskutovať a postaviť sa za témy, ktoré často považujú za citlivé a v reálnom živote by sa k nim bežne nevyjadrovali.

Ďalšou výhodou je ľahká **dostupnosť**. V súčasnosti je veľmi jednoduché dostať sa k internetovému pripojeniu. Je bežné, že každá domácnosť má zriadené vlastné pripojenie a väčšina verejných priestorov poskytuje pripojenie bezplatne. Týmto spôsobom je jednoduché zapojiť sa do tvorby politik pre každého človeka bez ohľadu na to, či pochádza z veľkomesta alebo z menšej obce.

„Virálnosť“ – **rozšíriteľnosť**. Viral je slovo, ktoré sa k nám dostalo zo zahraničia najmä v spojitosti s veľmi rýchlo šíriacim sa obsahom na internete. Spája sa s virálnym marketingom, ktorý dostal svoje pomenovanie kvôli rýchlemu šíreniu rovnako ako pri počítačových vírusoch. Tento jav sa nazýva aj efekt snehovej gule, na ktorú sa neustále samé od seba nabaľujú ďalšie vrstvy. Virálny marketing pracuje s tým, že ak sa ľuďom niečo páči, posúvajú to ďalej svojim známym. Rozšíriteľnosť má s online participáciou súvis najmä pri zdieľaní obsahu cez sociálne siete. Vďaka nim je totiž možné získať veľký počet záujemcov a podporovateľov pri organizovaní rôznych demonštrácií, protestov alebo pochodov.⁷

Rôzne webové stránky sa zhodujú v tom, že ďalšími výhodami online participácie sú:

- * Zvyšovanie povedomia a formovanie názorov ohľadom určitých tém. Pri diskusiách o rôznych témach môže mať kolektívne jednanie silu spustiť procesy, ktoré sú potrebné na zmenu.
- * Organizácia a koordinácia zhromaždení je vďaka sociálnym sieťam omnoho jednoduchšia ako v čase pred vznikom online sveta. Aj zo Slovenska poznáme viacero príkladov, kedy založenie udalosti a zdieľanie medzi svojich blízkych vyvolalo „virálnu“ reakciu a podujatia sa nakoniec zúčastnili desaťtisíce ľudí.
- * Meranie dopadu a podpory je pomerne jednoduché vďaka možnosti sledovať, medzi koľkých ľudí boli určité témy zdieľané a ako veľmi sú diskutované.
- * Crowdfunding so zámerom získať podporu na všeobecne prospešné projekty alebo charitatívne účely je tiež formou participácie. Znamená kolektívne alebo hromadné získanie kapitálu na podporu konkrétnej veci.

Riziká online participácie

- * **Dezinterpretácia hlavnej myšlienky**, ku ktorej môže ľahko prísť pri šírení cez sociálne siete. Čím väčšie publikum osloví, tým väčšie sú aj šance, že hlavný obsah bude dezinterpretovaný. Tomuto sa dá vyhnúť jasnou komunikáciou hlavného posolania a držania sa jedného pevného vyhlásenia, ktoré sa nemení a neprispôsobuje okolnostiam počas šírenia myšlienky.
- * **Nechcené hádky** sú tak isto rizikom najmä na sociálnych sieťach. Existuje mnoho postupov, návodov a dokonca aj kurzov, ktoré hovoria o tom, ako facilitovať diskusie na sociálnych sieťach. Najzásadnejšie je byť pripravený na krízovú komunikáciu a rovnako, ako v prípade dezinterpretácie – držať sa jedného pevného vyhlásenia.
- * **Prekážky pri politickej korektnosti**, ku ktorej môže dôjsť v prípade, ak sa participácia dotýka konkrétnej kritiky postupov v politike. V snahe ostať politicky korektný sa tak môže stať, že hlavný odkaz sa stráca, nie je vyjadrený jasne a striktné a môže pôsobiť zmätočne.
- * **Strata anonymity** je síce aj výhodou online participácie, pretože človek nevystupuje verejne ako osoba a v online prostredí môže vystupovať anonymne. Na druhej strane je tu však vysoké riziko, že práve z dôvodu, že chce vystupovať anonymne bude vystopovaný a ohrozený.

Nástroje online participácie

Online petície

Fungujú rovnako ako klasické petície s tým rozdielom, že nie je potrebné podpisovať ich osobne. Zbieranie podpisov prebieha elektronicky, najčastejšie cez potvrdzovanie mailovou adresou. Existujú rôzne webové stránky, ktoré umožňujú zbieranie podpisov online, väčšina z nich funguje na bezplatnom princípe. Zo zahraničných webových stránok sa často využíva napríklad www.change.org, na Slovensku existuje stránka www.peticie.com. Občianska spoločnosť na Slovensku často využíva aj stránku www.changenet.sk.

Otvorený list

S petíciou má spoločné to, že spolu s listom sa zbierajú podpisy. Rozdiel je v tom, že môže obsiahnuť omnoho viac informácií a vysvetlení oproti petíciám. Ďalším rozdielom je, že má už na začiatku signatárov, ktorí listu dodávajú dôveryhodnosť. V prípade, že sa otvorený list zverejní napríklad až po získaní vopred určeného počtu signatárov, môže mať tiež väčší mediálny tlak, ako petícia.

Sociálne siete

Sú výhodné v tom, že ich využíva veľké množstvo ľudí. V minulosti sa viackrát overilo, že Facebook a YouTube dokážu rýchlo rozšíriť informácie, ktoré môžu byť mainstreamovými médiami prehliadané. Napríklad protesty v roku 2011 v Tunisku a Egypte proti vtedajším režimom boli do veľkej miery organizované pomocou sociálnych sietí.

Proxyservery

Na účel obchádzania vládnych nariadení často využívajú ľudia práve tento nástroj. Takéto servery fungujú na princípe sprostredkovateľa medzi používateľom a stránkou, a tak obchádza akékoľvek vnútroštátne obmedzenia.⁸

Blogy

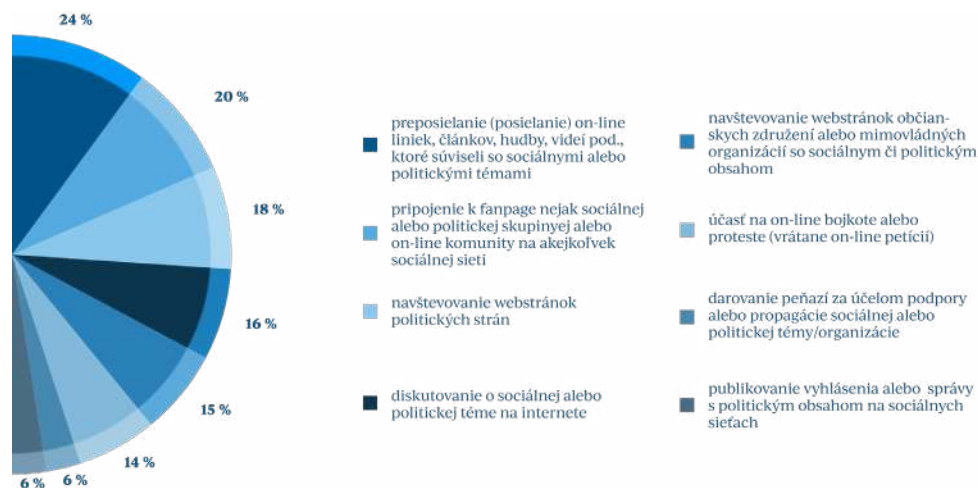
Sú formou spravodajstva jedného človeka, ktorý vie takýmto spôsobom komunikovať s masami. Takáto komunikácia je priamou, nefiltrovanou výpoveďou autora.

Mikroblogy

Najznámejšou mikrobloginou stránkou je Twitter, ktorý sa však na Slovensku využíva v oveľa menšej miere ako v zahraničí. Twitter pomáha jednoducho rozširovať vedomie o určitej udalosti alebo dokonca o nových hnutiach. Označovanie tém tzv. hashtagom umožňuje ľuďom rýchlo vyhľadať kľúčové informácie k jednej téme a zapojiť sa do konverzácie medzi veľkým množstvom diskutujúcich. V Číne existuje ako ekvivalent k Twitteru web s názvom Weibo, ktorý tamojšia vláda cenzuruje. Napriek tomu obyvatelia Číny našli spôsob, ako túto cenzúru obísť tak, že používajú zakódované kľúčové slová v prípade, že chcú šíriť správu o téme citlivej pre vládu.

Formy zapájania sa do online participácie

V roku 2017 robila Rada mládeže Slovenska výskum o politickej participácii mládeže v krajinách V4. Tohto prieskumu sa na Slovensku zúčastnilo 714 ľudí vo veku 15-24 rokov. Z výsledkov tohto výskumu vieme, že mládež na Slovensku sa najčastejšie zapája do online participácie formou sledovania alebo pripojenia sa k rôznym sociálnym alebo politickým skupinám na Facebooku. Na druhom mieste figuruje preposielanie článkov, videí alebo hudby s politickým alebo sociálnym obsahom. Navštevovanie stránok mimovládnych organizácií, ktoré sa zaoberajú politickými alebo sociálnymi témami je tretou najčastejšou formou online zapájania sa do participácie.⁹

V rámci projektu *CATCH-EyoU – Utváranie aktívneho občianstva európskou mládežou*: Politiky, praxe, výzvy a riešenia sa v susednom Česku robil v roku 2016 prieskum o tom, ako sa adolescenti (16 – 18 rokov) a mladí dospelí (20 – 26 rokov) zapájajú do online participácie.¹⁰ Z ich výsledkov vyplynulo, že mladí dospelí sa najčastejšie zapájajú formou podpisovania petícií a zdieľaním politického obsahu. Pri adolescentoch prevažuje okrem zdieľania politického obsahu aj darovanie peňazí.

Konkrétne príklady nástrojov online participácie na Slovensku

Na Slovensku existujú všetky vyššie spomínané nástroje, aj keď niektoré sa využívajú viac a niektoré menej. Existujú tiež rôzne konkrétne programy, webové stránky, či aplikácie, ktoré vznikli na jednoduchšie zapájanie sa do tvorby verejnej politiky na našom území.

Slov-lex

Právny a informačný portál Slov-lex poskytuje „elektronickú Zbierku zákonov Slovenskej republiky, bezplatne dostupnú prostredníctvom systému eZbierka, zabezpečuje nepretržitý on-line prístup k obsahu platných právnych predpisov v ich elektronickej podobe.“¹¹

Okrem toho poskytuje napríklad aj vyhľadávanie v právnych predpisoch, prehľadné zobrazenie požadovaného právneho predpisu, zobrazenie časových rezov právnych predpisov či väzby na predpisy EÚ. Najdôležitejšou funkciou je však v súvislosti s nástrojom participácie funkcia verejnej diskusie. Tá umožňuje pripomienkovať akúkoľvek časť ktoréhokoľvek zákona či novely. V systéme sa dajú vyhľadávať aj jednotlivé pripomienky.

„Táto služba poskytuje používateľom (verejnosti) prístup k pripravovaným legislatívnym zmenám navrhovaným legislatívcom. Používateľ z radov verejnosti majú k dispozícii funkcie na pripomienkovanie návrhov právnych predpisov a vyjadrenie svojho pohľadu na opodstatnenosť zavedenia novej legislatívnej zmeny.“¹²

Systém umožňuje prostredníctvom prezentačného rozhrania prezerať si zadané pripomienky, vyhodnocovať ich a vyjadrovať sa k nim. Po vyhodnotení pripomienkového konania sú k dispozícii tlačové zostavy s informáciami o priebehu pripomienkového konania.

„Služba vytvára priestor na posilnenie inštitútu priamej demokracie v Slovenskej republike. Pripomienkovanie pripravovaných legislatívnych návrhov verejnosťou zabezpečuje používateľom možnosť pripomienkovať pripravovaný predbežný návrh právneho predpisu v štádiu medzirezortného pripomienkového konania (MPK).“¹³

Elektronická hromadná žiadosť

„Elektronická hromadná žiadosť umožňuje občanom adresovať svoju požiadavku na vládu Slovenskej republiky. Jej cieľom je rýchlejšie a efektívnejšie zapojenie občanov do rozhodovania o verejných záležitostiach, ako aj možnosť iniciovať diskusiu o nových, dôležitých otázkach zo strany verejnosti.“¹⁴

Proces elektronickej hromadnej žiadosti je nasledovný: autor vytvorí vlastnú žiadosť na portáli open.slovensko.sk prostredníctvom formulára na tvorbu eHŽ. V nej vyplní základné informácie o hromadnej žiadosti a o tom, aký je jej cieľ. Na tento portál musí byť autor prihlásený prostredníctvom občianskeho preukazu s čipom. Ak sa autorovi podarí získať do 30 dní minimálne 15 000 podpisov, eHŽ sa automaticky postupuje na Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, ktorý zabezpečí jej ďalšie spracovanie.

Pokiaľ sa žiadosť dotýka záležitostí v kompetencii vládnej exekútyvy, vláda sa zaväzuje odpovedať signatárom do 30 dní a náležité opatrenia prijať do 60 dní od ukončenia žiadosti. Ak iniciatíva navrhuje aj legislatívne kroky, vláda sa zaväzuje návrhom takéhoto zámeru zaoberať do 6 mesiacov od ukončenia žiadosti.

„Hlavnou výhodou elektronickej hromadnej žiadosti je vytvorenie mechanizmu pre občanov, prostredníctvom ktorého môžu vyjadriť svoje požiadavky voči štátu, vyjadrovať sa k aktivitám verejných činiteľov alebo iniciovať diskusie o nových dôležitých témach. Občania tak môžu komunikovať so štátom i mimo termínov volieb a byť vo svojich požiadavkách konkrétnejší.“¹⁵

EÚ dialóg s mládežou

EÚ dialóg s mládežou¹⁶ (v minulosti sa nazýval Štruktúrovaný dialóg) je nástroj, ktorý má zabezpečiť, aby sa pri rozhodovaní o mladých ľuďoch bral ohľad na nich samotných a ich názory. Cieľom EÚ dialógu s mládežou je podporiť aktívnu účasť mladých ľudí na demokratickom živote. Mladí ľudia prostredníctvom neho dostávajú príležitosť zapojiť sa do tvorby politiky. Ich názory slúžia ako podklad pre opatrenia, ktoré určujú postavenie mladých ľudí, ich vzdelanie a príležitosti.

Zber údajov v rámci EÚ dialógu s mládežou prebieha tak, že Európska únia vyhlási každých 18 mesiacov tému určenú v spolupráci s mladými ľuďmi, ku ktorej sa majú možnosť vyjadriť mladí ľudia v celej Európskej únii. Týchto 18 mesiacov teda tvorí jeden cyklus. Aktuálne sa pripravuje siedmy cyklus. Organizácie, ktoré v jednotlivých krajinách koordinujú zber údajov, spustia online aj offline konzultácie s mladými ľuďmi. Po zbere údajov sa výsledky posielajú späť na európsku úroveň, ktorá z nich spracuje odporúčania pre členské štáty. Tieto odporúčania sú

ďalej odprezentované jednotlivým krajinám, ktoré by ich mali zohľadniť pri tvorbe politík. Slovensko má pravidelne najvyššiu účasť zapojených mladých ľudí zo všetkých krajín. V šiestom cykle sa do zberu dát zapojilo viac ako 14 000 mladých ľudí zo Slovenska.¹⁷

Okrem možnosti vyplniť dotazník alebo sa zúčastniť offline konzultácie ponúka EÚ dialóg s mládežou aj ďalší rozmer zapojenia sa do aktívneho prispievania do tvorby politík. Touto možnosťou je stať sa konzultantom, ktorý samotný zbiera údaje pomocou offline konzultácií. Konzultant je pred zberom údajov vyškolený a pripravený a získava tak praktické zručnosti na zber dát. Zo zberu pripravuje aj správu, ktorú posiela organizácii, ktorá EÚ dialóg s mládežou koordinuje. Koordinátorom za Slovensko je Rada mládeže Slovenska.

Odkaz pre starostu

Odkaz pre starostu je portál, ktorý je projektom neziskovej mimovládnej organizácie Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť - SGI. Jeho ambíciou je prispieť ku skvalitneniu miestnych samospráv a pozitívnejšiemu vnímaniu občanmi, čo by malo prebiehať práve vďaka posilnenej komunikácii z oboch strán.¹⁸

Portál Odkazprestarostu.sk búra bariéry v komunikácii medzi občanom a jeho samosprávou.

Prostredníctvom portálu každý rok pošlú užívatelia tisíce podnetov na nedostatky vo verejnom priestore. Podnety môžu nahlásiť cez formulár na webovej stránke www.odkazprestarostu.sk alebo pomocou mobilnej aplikácie. Portál potom odkaz zverejní a doručí samospráve zodpovednej za danú oblasť. Komunikácia samosprávy prebieha verejne a občania tak majú možnosť samosprávu kontrolovať a tiež získať prehľad o kompetenciách a práci miestnych úradov.¹⁹ Každý občan, ktorý chce nahlásiť podnet si musí vytvoriť prihlasovacie konto, z ktorého posielajú jednotlivé podnety.

Kategórie, do ktorých sa dajú zaradiť jednotlivé podnety sú:

- * cesty a chodníky (výtlky, schody, bariéry, obrubníky)
- * dopravné značenie (prechody pre chodcov, semaforey)
- * opustené a nepojazdné vozidlá (vraky)
- * zeleň a životné prostredie (čierne skládky, zvieratá)
- * mestský mobiliár (koše, detské ihriská, lavičky, sochy)
- * verejný poriadok (nočný klud, reklama, grafity)
- * verejné služby (kanalizácia, osvetlenie, školy, MHD)
- * čierne stavby a stavebné úpravy (budovy, ploty)
- * všetko ostatné.

Po odoslaní podnetu skontroluje administrátor, či podnet obsahuje všetky náležitosti potrebné pre identifikáciu a riešenie. Ak sa podnet zhoduje s iným, ktorý sa už na portáli nachádzal predtým, uvedie sa ako aktualizácia k pôvodnému. Potom nasleduje odoslanie samospráve, v ktorej katastri sa nachádza. O jeho odoslaní systém občana informuje notifikáciou a jeho detaily sa zobrazujú aj na webovom portáli.

Po odoslaní podnetu príslušnej samospráve administrátori portálu očakávajú odpoveď zodpovedného pracovníka samosprávy. Táto odpoveď v ideálnom prípade obsahuje dátum riešenia podnetu a postup, ktorý bude viesť k jeho vyriešeniu. Môže obsahovať aj informáciu o tom, že odoslaný podnet nepatrí do kompetencie samosprávy. V tom prípade má samospráva možnosť zmeniť do siedmych dní zodpovednosť na iný subjekt. Ak samospráva nezašle odpoveď do štrnástich dní od prijatia podnetu, podnet je automaticky označený ako Neriešený.²⁰

Participatívne rozpočty

Prvý krát bol participatívny rozpočet zavedený v brazílskom meste Porto Alegre v roku 1989. Tento koncept je celosvetovo uznávaný a a upravená verzia sa postupne implementuje už niekoľko rokov aj v Európe. Posledné roky sa začal realizovať aj na Slovensku v rôznych krajoch.

„Participatívny rozpočet je procesom dobrovoľnej, priamej a univerzálnej demokracie, v rámci ktorej môžu obyvatelia určitého miesta či oblasti (obce, mestá, samosprávne kraje) či členovia komunit, združení a verejných či neverejných inštitúcií diskutovať a rozhodovať o využití časti rozpočtu resp. o jeho výdajovej alebo príjmovej stránke.“²¹ Tento nástroj zapája verejnosť do rozhodovacieho procesu cez formu

tvorby konkrétnych projektov, ich výber, voľbu a následný monitoring.

Participatívny rozpočet je procesom, ktorý je založený na niekoľkých princípoch:²²

- * na rozvoji kultúry demokracie
- * na rozvoji aktívnej občianskej činnosti
- * na vytvorení vzťahu a posilňovaní dôvery medzi zástupcami a členmi komunity
- * na transparentom presmerovaní finančných prostriedkov v súlade s verejnou mienkou
- * na transparentnom presmerovaní finančných prostriedkov v prospech sociálne slabších skupín obyvateľov

Participatívne rozpočty používa na Slovensku stále viac a viac miest. V Bratislave s nimi začali už aj niektoré mestské časti.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s Trenčianskym samosprávnym krajom spustil v školskom roku 2018/2019 projekt participatívnych rozpočtov aj pre stredné školy. Tento rok je jeho pilotný ročník. Trenčiansky samosprávny kraj vyčlenil zo svojho rozpočtu finančné prostriedky, ktoré budú formou účelovej dotácie prevedené do rozpočtu pilotných škôl.

Súčasnou procesom zavádzania participatívnych rozpočtov v prostredí stredných škôl je výber šestnástich z nich na základe otvorenej

výzvy zapojiť sa do procesu zavádzania participatívnych rozpočtov. Táto výzva bola určená všetkým stredným školám v pôsobnosti TSK. „V participatívnom rozpočte študenti stredných škôl sami rozhodujú, ako vynaložia s vyčlenenou časťou finančných prostriedkov zo školského rozpočtu. Ponúkajú riešenia spracované do konkrétnych projektov, hlasujú o ich poradí a najlepšie projekty zrealizujú. Učia sa rozmyšľať nad svojím okolím a konkrétnymi krokmi napomáhajú rozvoju školy (prípadne mestskej časti, mesta).“²³

Slovensko .digital

Slovensko.digital je občianske združenie, ktoré sa snaží o zjednodušenie digitálnych služieb štátu. Ich cieľom je zvýšenie transparentnosti a efektívnosti vynakladania verejných zdrojov, ako aj participáciu odbornej verejnosti pri elektronizácii verejnej správy.

Slovensko.digital viedlo viaceré projekty spojené s participáciou, jedným z nich bol napríklad aj Ekosystém.Slovensko.Digital. Na začiatku roka 2016 sa podarilo 20.000 občanom Slovenska v zahraničí zúčastniť sa

volieb cez Volby.Digital a ďalších 10.000 občanov si cez Volby.Digital vybavilo voľičský preukaz na Slovensku. Ekosystém. Slovensko.Digital bol spustený v auguste 2016 ako priestor na tvorbu podobných služieb aj do budúcnosti. Cieľom je ukázať štátu, ako sa dá e-government robiť kvalitnejší s väčším zapojením komunity.²⁴

Ďalším projektom je napríklad aj Lepšie služby e-Governmentu. Ten má za cieľ zvyšovanie kvality služieb slovenského eGovernmentu. Tento cieľ dosahuje prostredníctvom niekoľkých druhov aktivít. Hlavnou aktivitou projektu je Podpora tvorby verejných politík pre oblasť informatizácie verejnej správy. Detailné aktivity sú:

- * Odborné návrhy - príprava a prezentácia odborných návrhov riešení pre skvalitnenie prínosu elektronizácie verejnej správy pre konečného užívateľa - občana a podnikateľa.
- * Pripomienkovanie materiálov a legislatívy verejnej správy týkajúcich sa eGovernmentu.
- * Pracovné skupiny - Zapojenie do činnosti pracovných skupín týkajúcich sa problematiky eGovernmentu.
- * Hodnotenie eGovernmentu - Monitorovanie a hodnotenie stavu a zmien eGovernmentu, najmä v oblastiach pokrývaných pracovnými skupinami a odbornými návrhmi, ktoré prinášame.²⁵

Chcemvediet.sk

Tento portál je určený na efektívne získavanie informácií od orgánov verejnej správy ide o systém automatizovaného posielania infožiadostí.

Nie je priamym nástrojom na to, ako participovať v online prostredí, ale umožňuje občanom získať akékoľvek informácie od verejnej správy. Chcemvediet.sk má za cieľ spraviť z infozákona nástroj využívaný širokou verejnosťou.

O informácie môže požiadať každý. Potrebné však je mať vytvorený užívateľský účet. Po vytvorení účtu môže užívateľ poslať žiadosť. Zo zoznamu inštitúcií vyberie tú, na ktorú sa chce obrátiť. Potom vyplní formulár žiadosti o informáciu. Po odoslaní žiadosti

užívateľ čaká na odpoveď inštitúcie. Portál užívateľov upozorní na všetky lehoty a v prípade potreby pomôže užívateľom aj s odvolaním. „Zároveň užívateľom umožňuje vyhľadávať v už sprístupnených informáciách, čím pravdepodobne prispieje k nižšiemu počtu duplicitných žiadostí o informácie a menšej administratívnej záťaži inštitúcií. Chcemvediet.sk otvára komunikáciu medzi žiadateľom a inštitúciou verejnosti, aby sa žiadatelia aj inštitúcie mohli učiť zo skúseností iných a podávať kvalitnejšie žiadosti, aj ich lepšie vybavovať. Chcemvediet.sk má, zároveň, ambíciu prinášať prehľadné štatistiky o vybavovaní žiadostí, čím prispieje do budúcich diskusií o vybavovaní žiadostí užitočnými argumentami založenými na faktoch.“²⁶

Cieľom tejto publikácie bolo priblížiť možnosti online participácie na Slovensku. Aj keď nie sú všetky informácie špecifikované pre územie Slovenska, vychádzali sme z toho, že pri všeobecných informáciách sa zhodujeme so svetovými trendmi. Vzhľadom na to, že disponujeme údajmi o mládeži, rozhodli sme sa najčastejšie formy participácie demonštrovať práve na príkladoch o tom, ako sa do nej zapájajú mladí ľudia. Pri zisťovaní údajov o rôznych nástrojoch participácie sme vychádzali najmä z informácií, ktoré poskytujú jednotlivé projekty. Publikácia by mala ďalej slúžiť na inšpiráciu a podporu primárne mladých ľudí, ktorí sa chcú zapájať a rozhodovať, no z rôznych dôvodov nevedia ako. Taktiež by mala slúžiť pracovníkom s mládežou v neformálnom vzdelávaní a tiež učiteľov na stredných školách, ktorí môžu svojich žiakov oboznámiť s možnosťami zapájať sa do vecí verejných aj z pohľadu ich obývačky.

Záver

¹ **KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005:** Mládežnícka participácia na Slovensku. s. 9

² **ALEKNAVIČIUTE-STASIULE, R. a kol. 2017:** Stezky. s. 24

³ **KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005:** Mládežnícka participácia na Slovensku. s. 9

⁴ **KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005:** Mládežnícka participácia na Slovensku. s. 9

⁵ **Od modemu k mobilu: Príbeh slovenského internetu má už 25 rokov** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na:

<<https://tech.sme.sk/c/20506623/z-luxusu-je-nevyhnutnost-slovaci-pouzivaju-internet-uz-25-rokov.html>>

⁶ **AIKINS, S. – CHARY, M. 2010:** Online Participation and Digital Divide. [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.igi-global.com/chapter/online-participation-digital-divide/68445>>

⁷ **PATALAS, T. 2009:** Guerillový marketing: Jak s malým rozpočtem dosáhnout velkého úspěchu, s.143-144

⁸ **Digital and online activism** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<https://en.reset.org/knowledge/digital-and-online-activism>>

⁹ **Politická participácia mládeže v krajinách V4** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na:

<<http://mladez.sk/2018/12/17/politicka-participacia-mladeze-v-krajinach-v4/>>

¹⁰ **Výzkumná zpráva z projektu Catch-Eyou: konference Politika (není) pro mladý** [online], [cit. 8.1.2019].

Dostupné na: <<https://ivdmr.fss.muni.cz/vyzkumna-temata/obcanstvi-a-demokracie/konference>>

¹¹ **Elektronická Zbierka zákonov Slovenskej republiky** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.slov-lex.sk/ezz>>

¹² **Pripomienkovanie pripravovaných legislatívnych návrhov verejnosťou** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.slov-lex.sk/pripomienkovanie-verejnostou>>

¹³ **Pripomienkovanie pripravovaných legislatívnych návrhov**

verejnou [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.slov-lex.sk/pripomienkovanie-verejnou>>

¹⁴ **Elektronická hromadná žiadosť** [online], [cit. 9.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.slovensko.sk/sk/elektronicka-hromadna-ziadost/>>

¹⁵ **Elektronická hromadná žiadosť** [online], [cit. 9.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.slovensko.sk/sk/elektronicka-hromadna-ziadost/>>

¹⁶ Vychádza z anglického názvu European Youth Dialogue

¹⁷ **Štruktúrovaný dialóg** [online], [cit. 11.1.2019]. Dostupné na:

<<https://mladez.sk/co-robime/strukturovany-dialog/>>

¹⁸ **Čo je to Odkazprestarostu.sk?** [online], [cit. 14.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.odkazprestarostu.sk/pomoc/>>

¹⁹ **Odkaz pre starostu** [online], [cit. 14.1.2019]. Dostupné na:

<http://www.governance.sk/gov_project/odkazprestarostu-sk/>

²⁰ Odkaz pre starostu [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<http://www.governance.sk/gov_project/odkazprestarostu-sk/>

²¹ **Čo je participatívny rozpočet?** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<<https://rozhodni-bsk.sk/co-je-participativny-rozpocet/>>

²² **Čo je participatívny rozpočet?** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<<https://rozhodni-bsk.sk/co-je-participativny-rozpocet/>>

²³ **Participatívny rozpočet na školách v Trenčianskom samosprávnom kraji** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<https://www.minv.sk/?ros_np_participacia_partirozpocet>

²⁴ **Ekosystém** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<<https://slovensko.digital/projekty/ekosystem/>>

²⁵ **Lepšie služby e-Governmentu** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<<https://slovensko.digital/projekty/lepsi-egovernment>>

²⁶ **Chcemvedietviac.sk: O projekte** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na:

<<https://www.chcemvediet.sk/sk/o-projekte/>>

Zoznam použitých zdrojov

* **AIKINS, S. – CHARY, M. 2010:** Online Participation and Digital Divide. [online], [cit.8.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.igi-global.com/chapter/online-participation-digital-divide/>>

* **ALEKNAVIČIUTE-STASIULE, R. a kol.2017:** Stezky. Praha. ISBN CC BY-NC-SA 4.0

* **Chcemvedietviac.sk: O projekte** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.chcemvediet.sk/sk/o-projekte/>>

* **Čo je to Odkazprestarostu.sk?** [online], [cit. 14.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.odkazprestarostu.sk/pomoc/>>

* **Digital and online activism** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<https://en.reset.org/knowledge/digital-and-online-activism>>

* **Ekosystém** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<https://slovensko.digital/projekty/ekosystem/>>

* **Elektronická hromadná žiadosť** [online], [cit. 9.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.slovensko.sk/sk/elektronicka-hromadna-ziadost/>>

* **Elektronická Zbierka zákonov Slovenskej republiky** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.slov-lex.sk/ezz/>>

* **KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005:** Mládežnícka participácia na Slovensku. Bratislava. ISBN80-969045-4-X

* **Lepšie služby e-Governmentu** [online], [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<https://slovensko.digital/projekty/lepsi-egovernment/>>

* **Od modemu k mobilu: Príbeh slovenského internetu má už 25 rokov**

[online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<https://tech.sme.sk/c/20506623/z-luxusu-je-nevyhnutnost-slovaci-pouzivaju-internet-uz-25-rokov.html>>

* **Odkaz pre starostu** [online], [cit. 14.1.2019]. Dostupné na: <http://www.governance.sk/gov_project/odkazprestarostu-sk/>

* **Participatívny rozpočet na školách v Trenčianskom samosprávnom kraji** [online],[cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?ros_np_participacia_partirozpocet>

* **PATALAS, T. 2009:** Guerillový marketing: Jak s malým rozpočtem dosáhnout velkého úspěchu. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2484-3

* **Pripomienkovanie pripravovaných legislatívnych návrhov verejnosťou** [online], [cit.8.1.2019]. Dostupné na: <<https://www.slov-lex.sk/pripomienkovanie-verejnostou>>

* **Politická participácia mládeže v krajinách V4** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<http://mladez.sk/2018/12/17/politicka-participacia-mladeze-v-krajinach-v4/>>

* **Štruktúrovaný dialóg** [online], [cit. 11.1.2019]. Dostupné na: <<https://mladez.sk/co-robime/strukturovany-dialog/>>

* **Výzkumná zpráva z projektu Catch-Eyou: konference Politika (není) pro mladý** [online], [cit. 8.1.2019]. Dostupné na: <<https://ivdmr.fss.muni.cz/vyzkumna-temata/obcanstvi-a-demokracie/konference>>

